

DRŽAVNA MATURA

KAKVI SU TO BUDUĆI AKADEMSKI GRAĐANI KOJI NE ZNAJU NAPISATI ESEJ?

Ukupno 12 346 negativnih ocjena prikupili su ovogodišnji pristupnici državne mature, dok su obvezne ispite pala 223 gimnazijalca te 4469 strukovnjaka, što je rezultat bolji u odnosu na prošlu godinu

NAPISALI

Marijan Šimeg

i Mirela Lilek / Jutarnji list

Završio je jesenski ispitni rok kojim je i formalno završena ovogodišnja državna matura. Već trinaest godina državnom se maturom provodi vanjsko vrjednovanje obrazovnih postignuća svih učenika gimnazija i svih učenika četverogodišnjih strukovnih programa koji svoje obrazovanje namjeravaju nastaviti na visokoobrazovnim institucijama. Dakle, državna matura instrument je kojim se ponajprije mjeri koliko su uspješno učenici svladali nastavne sadržaje prema propisanim kurikulumima i to testovima koji su plod višegodišnjeg rada velikog broja stručnjaka.

No, treba ponoviti još jednu činjenicu, koju mnogi često zaboravljaju. Državna matura završni je ispit za gimnazijalce, zamjena za onu staru, nekadašnju „običnu” maturu, ali istodobno i svojevrsan prijamni ispit, i za gimnazijalce i za učenike strukovnih škola. Zbog toga ovaj oblik vanjskoga vrjednovanja mora sadržavati i određenu diskriminativnost koja implicira rangiranje i bodovanje na temelju kojih učenici nastavljaju svoje školovanje. Činjenica je da rezultati jesu skupni pokazatelji ne samo školama nego i tvorcima obrazovnih politika kojima mogu dati prilično jasnu sliku o tome što se događa u obrazovnom sustavu – koji su problemi, kako ih rješavati te što učiniti da se podigne kvaliteta odgojno-obrazovnog procesa u cjelini. Gledano na mikrorazini, na temelju rezultata svojih učenika na državnoj maturi svaka škola može promišljati o tome kako poboljšati kvalitetu odgojno-obrazovnog procesa, što učiniti da se poboljša nastava bilo kojeg predmeta koji se pokazao problematičnim za njezine učenike.

Državna matura pomak je u osiguravanju kvalitete obrazovanja, to je sustav koji na temelju objektivnih parametara verificira i mjeri postignuća svakog

pojedina na kraju srednjoškolskog obrazovanja. No, možda se i prečesto misli da škola treba učenike pripremati samo za polaganje ispita državne mature.

CJELOŽIVOTNI PROCES, A NE KRATKOROČNE PRIPREME

Takav se dojam stječe u tjednima i mjesecima prije državne mature kada taj zadatak za srednjoškolce odjednom postaje najvažnija tema pa se odjednom okreću organiziranim pripremama, traženju različitih kanala kojima će u kratkom roku steći znanja i vještine potrebne za uspješno polaganje ispita državne mature. A ustvari bi trebali shvatiti da je obrazovanje cjeloživotni proces te da im je nakon osnovne, i srednja škola svojevrsna priprema za život, za posao, za cjeloživotno učenje, a nikako samo za polaganje državne mature.

No, vratimo se u stvarnost i pogledajmo što se događalo na ovogodišnjoj

državnoj maturi i kakve su rezultate postigli ovogodišnji pristupnici.

U ljetnome roku ispite je pisao 28 451 pristupnik, od čega je 40 posto gimnazijalaca i 60 posto učenika strukovnih škola. Pisali su gotovo 140 tisuća ispita, što je više nego ranijih godina, unatoč tome što je pristupnika manje. Objašnjenje je jednostavno: pojedinačno su učenici pisali nešto više ispita – gimnazijalci prosječno 4,5 ispita, dok su ih strukovnjaci u prosjeku pisali 3,6.

Najveći broj učenika pisao je Hrvatski na višoj razini (68 posto), zatim Engleski na A razini (66 posto) te Matematiku na B razini (60 posto) i Matematiku na višoj razini (40 posto).

Kad je riječ o izbornim predmetima i dalje je najzastupljenija Fizika, zatim Biologija, Politika i gospodarstvo, pa slijede Kemija, Psihologija i Informatika, a valja istaknuti kako je ove u odnosu

na prošlu godinu broj prijava na Fizici, Informatici i Likovnoj umjetnosti bio čak i nešto veći.

PAD BROJA NEGATIVNIH OCJENA

Kad je riječ o rezultatima ispod praga prolaznosti, 223 gimnazijalca (2,2 posto) u ljetnom roku nije položilo maturu, za razliku od lani kad ih je bilo 360. Podatak se, naravno, odnosi na obvezne predmete, a najviše učenika palo je ispit iz Matematike, zatim Hrvatskog i Engleskog jezika. Što se tiče učenika strukovnih škola, njih je uobičajeno puno više koji ne polože ispite na ljetnom roku. Ove ih je godine 4469 (29,5 posto), za razliku od lani kad čak 4704 odnosno 32,1 posto pristupnika nije položilo ispite državne mature.

Kad se već igramo statističkim podacima valja reći da na neki način veseli podatak da je u posljednjih pet godina vidljiv bitan trend pada broja

gimnazijalaca koji nisu dosegli bodovni prag za prolaznu ocjenu odnosno „dvojku” na obveznim predmetima. Takvih je 2019. bilo 9,4 posto, 2020. ih je 3,9 posto, lani je takvih bilo 3,2 posto, dok ih je ove godine 2,2 posto. Pritom treba naglasiti da je 2018./2019. pozitivna ocjena iz eseja još uvijek bila uvjet za prolazak ispita iz Hrvatskog, posljednje tri godine to nije slučaj. Tako je na ovogodišnjem ljetnom roku ispita državne mature bilo ukupno 12 346 negativnih ocjena, lani gotovo dvije tisuće više, a 2019. gotovo 7000 jedinica više. Po jednu negativnu ocjenu imalo je 5995 pristupnika, 2002 pristupnika imala su po dvije negativne, dok su čak četiri negativne ocjene imala 82 pristupnika.

PRAZAN ESEJ PREDALO 1284 KANDIDATA

Znatan broj učenika i ove je godine predao prazan esej ili onaj koji ne ispunjava temeljne uvjete da bi bio ocijenjen s više od nula bodova. Ove godine prazan papir predalo je 1284 pristupnika, a godinu dana ranije takvih je bilo 1671. S nula bodova ove je godine ocijenjeno 2685 eseja, a prošle godine 3825. No, unatoč toj činjenici, od pristupnika koji ove godine na eseju nisu ostvarili nijedan bod, 624 ih je ostvarilo prolaz na ispitu iz Hrvatskoga jezika, jer su ostvarili relativno visok rezultat na drugome dijelu ispita, tj. testu. Prošle je godine čak 1337 pristupnika s nula bodova na eseju položilo ispit iz Hrvatskog jezika.

I ove godine, kao i prethodnih nemalom broju učenika pošlo je za rukom riješiti ispite bez grješke, sa stopostotnim rezultatom. U ljetnom ispitnom roku takva su bila 332, a najviše iz Engleskog B razine 126 i A razine 96, iz Matematike A razine 41 učenik, iz Psihologije njih 28 te iz Fizike njih 25. Za one koji u svemu traže savršenstvo i obaranje rekorda loša je vijest da ove godine nijedan pristupnik nije stopostotno riješio ispite iz svih triju obveznih predmeta. No, ipak je deset pristupnika koji su po dva ispita riješili bez grješke. Pet je učenika to postiglo na Matematici A i Fizici, dvoje na Matematici A i Engleskom A te po jedan na Engleskom A i Informatici, Engleskom A i Fizici te Fizici i Kemiji.

SVE MANJE PRIGOVORA

Kad je riječ o prigovorima, a to je jedno od prava učenika koje oni konzumiraju svih godina otkako se polaže državna matura, treba istaknuti da ih je ove godine bilo 2837, što je za oko 1100 manje nego lani. Mnogo je manje učenika u odnosu na broj prigovora, jer neki su učenici ulagali po nekoliko prigovora, a rekorder je učenik s čak 25 prigovora koji se žalio i na kvalitetu zraka u prostoriji u kojoj je pisao ispit državne mature. Uvaženo je 895 prigovora, a među odbijenima su i oni u kojima su učenici prigovarali da im je smetao zvuk sirene, lepršanje ptičica ili nešto slično.

U ljetnom roku nije zabilježen neki ozbiljniji incident kakvi su se događali prijašnjih godina, ali ipak je za 31 učenika ispit poništen. Od tog broja 24 su poništena jer su se pristupnici na ispitima potpisali imenom i prezimenom, jedan je imao mobitel, a šest je poništeno zbog neprimjerenih sadržaja koje su učenici pisali u ispitu.

Što se tiče jesenskog ispitnog roka, ispitu su pristupila 4353 učenika, od toga 402 gimnazijalca, a ostali su učenici strukovnih škola. Na jesenskom roku rezultati su razumljivo lošiji nego na ljetnom, ali raduje da je mali broj gimnazijalaca pao neki od obveznih ispita (48), a očekivano je znatno veći broj (4868) učenika strukovnih škola. Iz strukovnih škola najviše je negativnih ocjena iz Matematike B (624) i Hrvatskog jezika B (450). Što se tiče izbornih predmeta najlošiji su rezultati iz Fizike, 114 učenika s negativnom ocjenom, zatim Politike i gospodarstva 68 učenika, a iz ostalih predmeta bilo je znatno manje negativnih ocjena.

VINKO FILIPOVIĆ RAVNATELJ NACIONALNOG CENTRA ZA VANJSKO VREDNOVANJE OBRAZOVANJA

UVODIMO JEDINSTVENI ISPIT IZ HRVATSKOGA, A RAZMIŠLJAMO O ISTOJ MOGUĆNOSTI I S MATEMATIKOM I STRANIM JEZICIMA

O rezultatima državne mature, o tome hoće li biti promjena u provedbi i polaganju državne mature, o statusu eseja iz Hrvatskog jezika, o tome koliko je važna anonimnost učenika pri ocjenjivanju ispita, koje promjene u polaganju državne mature očekuju nadolazeću generaciju maturanata i koja je važnost nacionalnih ispita za cijeli obrazovni sustav razgovarali smo s Vinkom Filipovićem, ravnateljem Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja, ključne ustanove za provođenje državne mature svih ovih godina.

– Kad je riječ o rezultatima, uzimajući u obzir činjenicu da je to generacija maturanata koja iza sebe ima tri pandemijske školske godine sa svim mjerama koje su provedene od ožujka 2020. godine do ljetos, moram reći da smo jako zadovoljni rezultatima pristupnika. Tim više što su to učenici koji su u protekle dvije i pol godine imali dobar dio *online* nastave pa se moglo očekivati da imaju određeni deficit u znanjima. Ne možemo zanemariti ni činjenicu da smo imali potres, najprije u Zagrebu, a zatim i na Banovini i da je dio srednjoškolaca razmješten, da nemaju nastavu u svojim školama, što je također otežavajuća okolnost. Bio je i štrajk prosvjetara u listopadu

i studenome 2019. godine i to je generacija koja je bila dosta zakinuta za nastavu uživo, međutim unatoč tome rezultati na državnoj maturi ne samo da su jednaki prethodnim generacijama na državnoj maturi nego čak i bolji u mnogim predmetima – istaknuo je na početku razgovora Vinko Filipović i nastavio:

– Rezultati su bolji ako podemo od činjenice da ih uspoređujemo s istim pragom prolaznosti koji je bio na snazi prošle godine, ali i nekih prijašnjih godina. Iz toga se mogu pratiti trendovi uspješnosti rješavanja ispita državne mature. Uistinu sam zadovoljan da prvi put od 2010. godine prag prolaznosti ni u jednom od 28 predmeta nije mijenjan u odnosu na prethodnu godinu. Mislim da je to dobar pokazatelj standardiziranja ispita državne mature. Rezultate učenika možemo promatrati i neovisno o pragovima, primjerice u okviru prosječne riješenosti ispita, po čemu su ove godine učenici u mnogim predmetima bili bolji. Istina, prethodnih godina bilo je popriličnih lutanja u određivanju praga prolaznosti, što zasigurno nije bila dobra poruka. Primjerice, najniži je prag prolaznosti iz Hrvatskog jezika bio 2010. godine 25 posto, a najviši 2019. 37 posto; sada je 35 posto. U Matematici je najniži prag bio 21,67 posto na maturi

2010., a najviši 28,33 posto 2014. godine, dok se u posljednjih šest godina stabilizirao na 25 posto. Pozitivno je što se prag prolaznosti kod mnogo predmeta ustalio u posljednjih nekoliko godina.

Uza sve otegotne okolnosti i probleme kojima su ovogodišnji maturanti bili izloženi, njihovi su rezultati bolji u odnosu na prethodne generacije. Što je uzrok tome?

– Mislim da je tome pridonijela činjenica da su maturanti pisali i probnu državnu maturu na kojoj su se upoznali ne samo s procedurama nego su vidjeli i sadržaj ispita, način ispitivanja i sve ono što ih je čekalo na pravoj maturi pa su sa svojim nastavnicima uložili dodatni trud da se pripreme za državnu maturu. Odbacujem površna i neutemeljena tumačenja pojedinaca da su rezultati bolji zato jer su ispiti bili lakši. Stručne radne skupine rade ispitne zadatke po istim standardima kao što su to radile i prije deset ili pet godina samo su sada utemeljeni i na novim kurikulumima. Bilo je doista umijeće naći mjeru u zadacima s obzirom na činjenicu da su prva dva razreda maturanti radili po starim nastavnim planovima i programima, a zadnje dvije godine po novim kurikulumima. No, nije bilo ozbiljnije zamjerke na strukturu i sadržaj ispita u bilo kojem predmetu. Moram tome dodati i činjenicu da je u ispitnim setovima sve više zadataka otvorenog tipa u kojima se traži razumijevanje, povezivanje, razmišljanje, u kojima se traži viša razina kognitivnih sposobnosti, a ne čisto reproduktivno znanje. Svake se godine ispiti u tom smislu unaprijeduju otprije deset godina s ovim današnjima.

Kakvi su rezultati po predmetima?

– Rezultati su nešto bolji u pojedinim predmetima, u Hrvatskom jeziku, Matematici na višoj razini, Engleskom, ali i u Fizici, Kemiji, Psihologiji, Povijesti, Likovnoj umjetnosti i Biologiji. No, dobri se rezultati ne vide samo kroz prosječnu ocjenu ostvarenu u pojedinom predmetu, nego i na pragu prolaznosti. Naime, prvi se put dogodilo da je prag prolaznosti u svim predmetima ostao isti kao i prethodne godine, odnosno nije se promijenio jer su rezultati na ispitima postali stabilni, što govori da se standardizira razina postignuća učenika. Tako je identičan prag prolaznosti na ispitu iz Matematike na višoj razini već pet godina i iznosi 25 posto, a na osnovnoj je nepromijenjen devet godina. Nešto lošiji rezultati bili su Politici i gospodarstvu, Informatici i Njemačkom jeziku.

Manje je i negativnih ocjena, što je i logično.

– Smanjenje je izraženije kod gimnazijalaca i to je dobro jer je za njih matura završni ispit i ove godine 223 gimnazijalca nisu položila državnu maturu za razliku od lanišnjih 336. No, još uvijek ima oko 4700 učenika koji su na ljetnom roku negativno ocijenjeni iz jednog od obveznih predmeta. Rezultati učenika na jesenskom roku očekivani su i tu padne veći postotak učenika u odnosu na ljetni rok. Uglavnom su to učenici kojima očito ni dva ljetna mjeseca nisu bila dovoljna da nadoknade deficite u znanju. Raduje da je broj gimnazijalaca koji nisu položili državnu maturu u jesenskom roku znatno manji nego prijašnjih godina.

Izborni su predmeti i dalje, reklo bi se, standardni po zastupljenosti.

– Fizika je najzastupljenija već godinama, a zatim slijede Biologija, Kemija, Politika i gospodarstvo, Psihologija i Informatika. Takav je odabir učenika već godinama i odgovara uvjetima koje određeni studijski programi traže od kandidata kao uvjet za upis. Neobičajeno je velik broj učenika koji odabiru Politiku i gospodarstvo, ali to je vjerojatno zato što mnogi fakulteti kao uvjet za upis traže uspjeh iz nekog predmeta društvenog područja pa maturanti vjerojatno procjenjuju da im je Politika i gospodarstvo lakši odabir u odnosu na Povijest, Psihologiju ili Geografiju.

Pišući o „aferi“ s potpisivanjem eseja neki su portali iskopali informaciju da imate pravomoćnu presudu za uznemiravanje i diskriminaciju djelatnice u vrijeme dok ste bili ravnatelj Agencije za odgoj i obrazovanje. O čemu je riječ?

– Hvala vam što me to pitate i dajete mi mogućnost da o tako teškoj optužbi odnosno presudi kažem nešto više što će baciti sasvim drugo svjetlo na cijeli slučaj. Radi se o tome da je djelatnica odbijala raditi poslove koje je dobivala od mene kao ravnatelja i drugih njoj nadređenih, unatoč tome što su poslovi bili potpuno u okviru njezine stručne spreme i opisa poslova. Zbog toga je dobila nekoliko opomena i u trenutku kad su se stekli svi uvjeti za otkaz ugovora o radu, ona odlazi na drugo radno mjesto, ali i podiže tužbu protiv Agencije. Važno je istaknuti da je mojim odlaskom iz Agencije tadašnja ravnateljica iz nerazumljivih razloga promijenila odvjetnika koji je do tad vodio taj spor, a novi je odvjetnik bio potpuno neupućen u sadržaj optužbe pa nije ni čudno da je na kraju bio takav ishod presude. Na kraju ispada da tražiti od nekoga da radi posao za koji je plaćen spada u kategoriju uznemiravanja i diskriminacije!

Nadalje, u travnju 2019. stiže prvostupajnska presuda u kojoj sam ja imenom i prezimenom osuđen, iako je tužba bila protiv AZOO-a, tadašnji v. d. ravnatelja ide u nagodbu s djelatnicom, dakle ne pokreće žalbu na prvostupajnske presude te time meni kao optuženoj osobi oduzima mogućnost da se žalim jer me o presudi nije ni obavijestio. O presudi saznajem tek krajem srpnja 2021. godine kad sam postao zanimljiv javnosti jer sam došao na čelo NCVVO-a. Postavlja se pitanje koji su bili motivi da me se o presudi ne obavijesti i da mi se time oduzme mogućnost na žalbu za takve kvalifikacije iz presude. Ovo je prva prilika da iznesem drugu stranu ovog slučaja koji mi je naštetio ne kod onih koji me poznaju, jer zlostavljanje nije moj stil rada ni slika karaktera u što su se mogli uvjeriti brojni ljudi u ovih mojih tridesetak godina svih poslova koje sam radio. Važno mi je ovo sve reći zbog svih onih koji me ne poznaju i koji bi mogli svašta pomisliti na temelju takve kvalifikacije iz presude.

Bilo je problema s esejom iz Hrvatskog jezika. Nagodinu će se promijeniti i njegov status?

– Izmjena i dopuna Pravilnika o polaganju državne mature koja se odnosi na to da bodovni prag na eseju postane uvjet prolaznosti ispita iz Hrvatskoga donesena još u studenome prošle godine, no određeno je da ta odredba stupa na snagu od 1. listopada 2022. godine, što znači da će se primjenjivati od ove školske godine. Naime, nesretnom ili nespretnom odlukom bivše administracije Ministarstva znanosti i obrazovanja prije nekoliko godina prag na eseju kao uvjet prolaznosti je ukinut pa smo iz godine u godinu imali velik broj eseja ocijenjenih s nula bodova ili predanih praznih papira na kojima ništa nije pisalo, jer su učenici vjerovali da će na testu iz Hrvatskog jezika ostvariti toliko bodova da im bodovi na eseju nisu potrebni za prolaznost i uspjeh. To se i dogodilo za mnoge učenike. Smatram da je esej sastavni dio ispita iz Hrvatskoga jezika, da ima svoju vrijednost te je nedopustivo da netko s nula bodova ili praznim papirom u tom dijelu ispita može položiti ispit iz Hrvatskog jezika. Konačno, kakvi su to budući akademski građani koji ne znaju napisati esej, čime se pokazuje razumijevanje određene teme kao i elementarna pismenost.

Opća je promjena za iduću godinu, i to za sve predmete, da će se prvi put polagati matura sa završenim ciklusom uvođenja novih predmetnih kurikulumuma.

Sljedeće godine ne će biti ni izbora razina ispita u Hrvatskom jeziku odnosno svi će učenici pisati jedinstveni ispit. Kakva su očekivanja, trebamo li već sada računati na bolje ili lošije rezultate na tome ispitu?

– Prvi put nakon 13 godina provedbe mature uvodimo jedinstveni ispit iz Hrvatskog jezika jer smatramo da nema razloga za dvije razine ispita budući da to potvrđuje niz pokazatelja. Sve je češća pojava da gimnazijalci prijavljuju osnovnu razinu (1107) iako po kurikulumu koji imaju to nikako ne bi smjeli činiti, a nasuprot tome učenici strukovnih škola zbog kojih su i uvedene dvije razine sve češće prijavljuju višu razinu (7523). Toj pojavi u velikoj mjeri pridonose i pojedini fakulteti koji, kako bi pridobili studente za neke studijske programe, snižavaju kriterije i traže samo osnovnu razinu ispita iz Hrvatskog jezika kao uvjet za upis. Mislim da materinskom jeziku i ovime treba dati na važnosti jer moramo činiti sve kako bismo

u općoj globalizaciji sačuvali identitet svoga jezika. Računamo da će jedinstvena razina barem dijelom tome pridonijeti. Kad je riječ o rezultatima, teško je u ovom trenutku procijeniti, no ne vidim razlog za sumnju da će rezultati na ispitu biti lošiji. Ispitivat će se ono što je propisano kurikulumom. Stručna radna skupina koju čine ljudi s višegodišnjim iskustvom u izradi ispita napraviti će kvalitetne ispite kojima će se na primjeren način vrjednovati učenička postignuća te da će se u jedinstvenom ispitu naći i gimnazijalci i učenici strukovnih škola i da će svatko u okviru svojih sposobnosti postići primjereni rezultat.

Vratimo se na esej. Ljetos je bio skandal zbog potpisa na napisanom eseju, zbog čega je maturantica pala ispit iz Hrvatskog.

– U pravilima je vrlo jasno da potpisivanje ispita na državnoj maturi automatski znači poništenje ispita. Skrivanje identiteta nije slučajno, jer ispite ocjenjuje oko 600 srednjoškolskih nastavnika i može se dogoditi da upravo potpisani ispit ocjenjuje nastavnik dotičnog učenika ili netko tko tog učenika poznaje čime se narušava načelo državne mature, a to je da je ona ista za sve učenike. Žao mi je što se dogodilo više slučajeva ove godine, jer spomenuta učenica nije bila jedina. I doista ne znam što se dogodilo da se od više od 28 tisuća učenika koji su pisali ispite njih 24 potpiše imenom i prezimenom na svoj ispit. Učenici su i na probnim ispitima prošli istu proceduru gdje su upozoreni da se ne smiju potpisati, višekratno ih na to upozoravaju dežurni nastavnici, a podebljanim je slovima isto napisano i u svakoj ispitnoj knjižici. Doista ne znam što im se nakon svega dogodi da ispit potpišu. Znam da je to za svakog učenika velika stvar i da im nije bilo ugodno jer im je ispit poništen, ali Nacionalni centar primjenjuje pravila koja su sve ove godine na snazi i nismo mogli u hodu mijenjati pravila u lipnju, a ni u jesenskom roku jer bi to opet donijelo neravnopravnost kandidata. U pravilima ćemo napraviti neke promjene, ali već sad mogu reći da se promjena ne će dogoditi u pogledu zaštite tajnosti identiteta kandidata. Pokušat ćemo naći dodatne načine da se učenici upozore na nedopustivost potpisivanja.

Žao mi je što je slučaj spomenute maturantice zasjenio sve dobro što se dogodilo ove godine na državnoj maturi. Najveće zasluge za pozitivne pomake na državnoj maturi svakako idu učenicima i njihovim nastavnicima, ocjenjivačima, članovima stručnih radnih skupina kao i djelatnicima Centra koji su stručno i odgovorno radili. Državna matura složen je i zahtjevan posao s elementima vrlo visokog rizika u čiju je provedbu uključeno oko 19 tisuća dežurnih nastavnika, 387 ispitnih koordinatora, gotovo 600 ocjenjivača, 126 članova stručnih radnih skupina, a tu su još i recenzenti, prevoditelji, stručnjaci koji rade na prilagodbi ispita i pomagači za pristupnike s posebnim potrebama. Činjenica je da je 28 451 pristupnik pisao 139 160 ispita dovoljno govori o zahtjevnosti toga posla. Ove godine nije bilo propusta u distribuciji ispita ni u njihovu povratu, nije bilo kompromitiranja pitanja iz ispita ili teme eseja, nije bilo pogrešnih podjela.

Planirate li isti princip uvesti i u Matematiku? Jer polovica gimnazijalaca prijavljuje na maturi osnovnu razinu ispita, što je također apsurdno i ne dokazuje da su uopće pohađali gimnaziju i tijekom četiri godine u nekim programima imali matematiku pet ili šest sati tjedno.

– Razmišljamo i o mogućnosti jedinstvenih ispita iz Matematike i stranih jezika. Međutim, tu je situacija nešto složenija jer u Matematici imamo vrlo različite tjedne satnice u gimnazijama i strukovnim školama u rasponu od dva do šest sati tjedno. I tu želimo konzultirati struku, ne želimo donositi

Odbacujem površna i neutemeljena tumačenja pojedinaca da su rezultati bolji zato jer su ispiti bili lakši. Stručne radne skupine rade ispitne zadatke po istim standardima kao što su to radile i prije deset ili pet godina, samo su sada utemeljeni i na novim kurikulumima

nijednu promjenu koja ne će biti prihvaćena u stručnoj zajednici. Cilj svake promjene mora biti unaprjeđenje državne mature, pa ne želimo donijeti nijednu promjenu koja bi bila na štetu učenika. Teško mi je prihvatiti da čak 4397 gimnazijalaca piše osnovnu razinu ispita iz Matematike, a ohrabruje da je 3295 učenika strukovnih škola pisalo višu razinu. Slično je i s Engleskim jezikom, 1326 gimnazijalaca pisalo je osnovnu razinu, a čak 7266 učenika strukovnih škola pisalo je višu razinu. Sve su to razlozi da se razmisli o nužnosti jedinstvene razine jer ovi podatci porazno govore o gimnazijalcima koji pišu maturu na osnovnoj razini.

Mnoge promjene koje donosimo, primjerice one organizacijske naravi, kad je u pitanju kalendar državne mature, Centar osmišljava u suradnji s ravnateljima škola i uvažava njihovo mišljenje. U provedbi mature škole su nam jako važan partner i bez njihova doprinosa ništa ne bismo mogli napraviti, stoga i ovaj put zahvaljujem svim nastavnicima koji su sudjelovali u provedbi ispita državne mature, ispitnim koordinatorima koji su nam važna spona između Centra i škola te ravnateljima koji su u tom funkcionalnom dijelu provedbe državne mature jako važni.

Što je s probnim ispitima državne mature? Hoće li Nacionalni centar nastaviti praksu uvedenu ove godine?

Ove školske godine ne planiramo provoditi probne ispite u tiskanom obliku jer smo za ovogodišnje maturante takve ispite proveli lani u ožujku i travnju iz Hrvatskog jezika i Matematike, ali ćemo svim učenicima ponuditi mogućnost da se *online* inačicom upoznaju sa sadržajem i strukturom ispita kao što su to učinili prošle godine. Mi smo njima već u ožujku i travnju kad su pisali probne ispite ponudili mogućnost da se upoznaju s kompletnom procedurom pisanja ispita na državnoj maturi. Primarni nam cilj nisu bili rezultati nego upoznavanje sa sadržajem i konceptom ispita kao i spoznaja o trenutačnom postignuću na temelju kojeg još stignu u sljedeća dva mjeseca do prave mature popraviti i nadoknaditi nedostatke. Više od 80 posto učenika pozdravilo je probne ispite i rekli su da su na temelju njih dobili jasne smjernice o tome što trebaju popraviti da bi postigli bolji rezultat na državnoj maturi.

Nacionalni ispiti provedeni su ove godine eksperimentalno. Kako će s njima ići dalje?

Ove školske godine svi će učenici osmog razreda polagati nacionalne ispite iz osam predmeta – to su Hrvatski, Matematika, prvi strani jezik, Biologija, Fizika, Geografija, Kemija i Povijest – i time ćemo ostvariti vrjednovanje u svim relevantnim predmetima koji su inače važni prilikom upisa u srednje škole. Za razliku od nacionalnih ispita koje smo provodili eksperimentalno prošle školske godine, uveli smo prvi strani jezik, što je razumljivo, te Povijest i Geografiju kao važne nacionalne predmete. Četvrti razred imat će nacionalne ispite u 81 osnovnoj školi tijekom ožujka, kao i učenici osmog razreda. Vodeći računa o tome da olakšamo učenicima opterećenje, osigurali smo im barem dan odmora između dva ispita. Nastava će teći kontinuirano, a ravnateljima ćemo preporučiti da učenici nemaju u školama drugu vrstu provjere znanja te da ostatak satnice popune nastavnim sadržajima manje zahtjevnosti.

Ožujak je vrijeme kad krenu natjecanja i smotre svih vrsta. Hoće li to narušiti provođenje nacionalnih ispita?

To se ne može izbjeći i svjesni smo tog problema, ali pokušat ćemo s Agencijom za odgoj i obrazovanje pronaći kompromis između vremenika održavanja natjecanja i smotri i provedbe nacionalnih ispita. Ako se i dogodi neko natjecanje u terminu nacionalnih ispita, ne će biti nikakva tragedija ako is-

pitni pristupi desetak ili nešto više učenika. Na 39 500 učenika to ne će utjecati na krajnju sliku rezultata nacionalnih ispita. Dopustit ćemo mogućnost da učenik ode na državna natjecanja u dan pisanja nacionalnih ispita. Sve ćemo rješavati suradnjom i dogovorom.

U eksperimentalnoj provedbi nacionalni ispiti nisu ocjenjivani. Hoće li biti i dalje tako?

Rezultati eksperimentalnih ispita nisu ni na koji način utjecali na završnu ocjenu učenika. Međutim, ozbiljno razmišljamo da brojčano vrjednujemo ispite učenika osmog razreda. Više je razloga. Temeljem povratnih informacija iz škola, ali i analize rezultata ispita uvidjeli smo da dio učenika ipak nije do kraja shvatio ozbiljno pisanje nacionalnih ispita pa razmišljamo da ove godine ipak ocjenjujemo rezultate te da ta ocjena bude u sklopu svih elemenata vrjednovanja postignuća učenika pri zaključivanju ocjena ili kao bilješka. Ne kao jedini kriterij već kao jedan od elemenata za konačnu ocjenu budući da je to ipak rezultat objektivnoga vanjskog vrjednovanja koji i učitelju može olakšati posao. Rezultati nacionalnih ispita ne će biti kriterij za upis u srednje škole, a hoće li postati i to, o tome će odlučiti resorno ministarstvo. Osvješćujući učenike da nacionalni ispiti mogu biti vrjednovani ocjenom želimo ih pripremiti za nešto što će obrazovna politika odlučiti da možda jednog dana postane jedan od kriterija za upis u srednju školu.

Naravno, vrijednost nacionalnih ispita ponajprije je u tome da dobijemo objektivnu sliku stanja i spoznaju o tome na kojoj razini su učenici ovladali znanjima, vještinama i kompetencijama, kakve su im kognitivne sposobnosti te da na temelju toga i obrazovna politika lakše može odlučiti što želi unaprijediti, razvijati, popraviti. Ovo je pravi lakmus za detektiranje stvarnog stanja.

Jedan je od temeljnih ciljeva nacionalnih ispita da korist imaju i učenici i njihovi roditelji, da vlastiti uspjeh i postignuće mogu usporediti s rezultatima na nacionalnoj razini. Predmetni učitelji također će moći vidjeti u kojoj mjeri postignuće njihovih učenika odstupa od nacionalnog prosjeka, ali i unutar iste škole. Obrazovna politika sa svim pripadajućim sastavnicama dobit će relevantne pokazatelje o tome što treba učiniti u stručnom usavršavanju učitelja, a nastavnički fakulteti dobiti vrijedne smjernice u kreiranju i mijenjanju inicijalnog obrazovanja učitelja. Nacionalni ispiti višestruko su korisni i njihovim je uvođenjem napravljen važan iskorak. Kao što je državna matura iskorak u srednjem obrazovanju tako su nacionalni ispiti velik iskorak u osnovnoškolskom sustavu. I veseli da u velikoj mjeri iz različitih razloga nacionalnim ispitima daju potporu učitelji i ravnatelji ne samo osnovnih nego i srednjih škola. U osnovnoj se školi nadaju da će se i tako smanjiti pritisak na ocjene, a djelatnici srednjih škola u nacionalnim ispitima prepoznaju kriterij za upis u srednje škole kojim će se eliminirati problemi s kojima se suočavaju pa ih neke škole rješavaju vlastitim prijamnim ispitima. Za razliku od tih prijamnih koji nisu standardizirani, nacionalni ispiti dat će im doista objektivnu ocjenu svakoga kandidata za upis u njihove programe.

Uostalom, na nacionalnim se ispitima pokazalo da Gaussova krivulja doista postoji, jer imamo od 4 posto (Hrvatski jezik), 8 posto (Matematika) do 17 posto (Fizika) učenika s najmanjom razinom postignuća do 3,5 posto (Hrvatski jezik), 3 posto (Matematika) do 0,5 posto (Biologija) učenika s najvišim postignućima, dok je velika većina učenika s osnovnim i srednjim postignućem. Naravno da je to u proturječnosti s podatkom da imamo više od 40 posto učenika s odličnim uspjehom, što je daleko od Gaussove krivulje i što je posve suprotno od normalne distribucije ocjena.

Vrijednost nacionalnih ispita ponajprije je u tome da dobijemo objektivnu sliku stanja i spoznaju o tome na kojoj su razini učenici ovladali znanjima, vještinama i kompetencijama, kakve su im kognitivne sposobnosti te da na temelju toga i obrazovna politika lakše može odlučiti što želi unaprijediti, razvijati, popraviti

